

Кишляк

Львівський державний університет
внутрішніх справ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції*

10 листопада 2017 року

Львів

УДК 343.9
Т33

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 31 жовтня 2017 р. № 3)

Упорядники:

О. В. Авраменко, кандидат юридичних наук, доцент
С. С. Гнатюк, кандидат юридичних наук, доцент
І. В. Красницький, кандидат юридичних наук, доцент

Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (10 листопада 2017 року) / упор. О. В. Авраменко, С. С. Гнатюк, І. В. Красницький. – Львів: ЛьвДУВС. – 316 с.

Збірник містить тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах», яка відбудеться 10 листопада 2017 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

У публікаціях українських та іноземних учених і практиків висвітлено проблемні аспекти забезпечення ефективної правоохоронної діяльності. Наведено досвід закордонних фахівців у пошуку ефективних шляхів її удосконалення в нашій державі.

Опубліковано в авторській редакції

УДК 343.9

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2017

Обов'язки поліцейського під час застосування поліцейського піклування відносно дитини: негайно роз'яснити дитині зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу; роз'яснити право на отримання медичної допомоги; роз'яснити право на надання пояснень та оскарження дій поліцейського; надати дитині можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи; самостійно негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. Поліцейський уповноважений вилучити у дитини зброю чи інші предмети, якими вона може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук дитини, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

Про застосування поліцейського піклування складається протокол, який підписується поліцейським і особою [3].

Проблема соціально-правового захисту дітей є актуальною для України особливо сьогодні, в часи складної ситуації на Сході України, політичної, економічної та соціальної нестабільності.

Держава здійснює захист дитини від усіх форм насильства, образ, недбалого й жорстокого поводження з нею, залучення до найгірших форм дитячої праці, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють, в першу чергу, на законодавчому рівні.

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=937%3A251114-24&catid=109%3A1-1214&Itemid=135&lang

2. Конвенція про права дитини: ратифіковано Постановою Верховної Ради України № 789-ХІІ від 27.02.91 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 30 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

М. П. Климчук
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем експертно-криміналістичного забезпечення,
кандидат юридичних наук, доцент
(Національна академія внутрішніх справ)

С. І. Марко
завідувач кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
факультету №1,
кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ НА ҐРУНТІ НЕТЕРПИМОСТІ

Група кримінальних правопорушень, вчинених на ґрунті расової, національної чи релігійної нетерпимості, являє собою досить складну за своєю юридичною природою систему. Саме цим, насамперед, зумовлені помилки у слідчій і судовій практиці, які призводять до того, що частка винесених судових вироків у загальній масі матеріалів кримінальних проваджень даної групи невелика. Якщо ж порівнювати кількість кримінальних проваджень із загальною кількістю кримінальних правопорушень, вчинених на ґрунті расової, національної чи релігійної нетерпимості, то частка перших буде мізерною [1, с. 79].

Вказані обставини потребують консолідації зусиль щодо підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів, контррозвідальних підрозділів та інших суб'єктів боротьби з радикальними проявами з метою своєчасного виявлення і припинення такої діяльності та надійного убезпечення громадян. Успіх виявлення осіб, які організували, сприяли, вчинили злочин, учинений на ґрунті

ті нетерпимості багато в чому залежить від чіткої та узгодженої діяльності слідчих та оперативних підрозділів.

Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами є найбільш поширеним і важливим напрямком відомчої взаємодії, яка має низку суттєвих особливостей. Спільність мети, завдань, принципів і характеру діяльності об'єднує їх у єдину цілісну систему. Дана проблема є актуальною сьогодні, оскільки безпосередньо пов'язана із завданням посилення ефективності боротьби зі злочинністю загалом та радикальними проявами на ґрунті ненависті зокрема.

У процесі взаємодії слідчого й оперативних підрозділів під час досудового розслідування між ними виникають не лише кримінально-процесуальні правовідносини, а й ділове співробітництво, відбувається якісне об'єднання сил, засобів і методів, що забезпечує оптимізацію процесу розслідування злочинів для найбільш якісного й ефективного виконання завдань, що стоять перед досудовим розслідуванням [2, с. 371].

Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до ЄРДР під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події [3].

Аналіз слідчої та судової практики а також положень Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої Наказом МВС №575 від 07.07.2017 року, дав змогу виокремити першочергові заходи, які на нашу думку, повинні бути вжиті під час організації спільної діяльності слідчих та оперативних підрозділів за фактом вчинення кримінального правопорушення з мотивів ненависті:

- проведення огляду місця події;
- переслідування і затримання правопорушників за слідами або указаними потерпілими і очевидцями напрямками переміщення злочинців або за результатами роботи службового собаки, організація загороджувальних заходів, у тому числі в місцях можливого перебування або появи злочинців;
- проведення розшукових заходів у місцях перебування осіб, схильних до вчинення сепаратистських дій, розпалювання міжтнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі;
- виявлення свідків та очевидців події, опитування (у разі внесення відомостей в ЄРДР – допит) з цією метою осіб, які проживають або працюють поблизу місця вчиненого діяння, а також осіб, які могли перебувати на можливих шляхах руху злочинців до та від місця події;
- встановлення базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку, що обслуговують територію, на якій знаходиться місце вчинення сепаратистських дій, розпалювання міжтнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі, та можливих напрямків руху осіб, які його вчинили, а також інших місць з урахуванням обставин кримінального правопорушення;
- здійснення поквартирного чи подвірного обходу для збирання відомостей про подію, обстеження місцевості в районі вчинення кримінального правопорушення, виявлення загублених, викинутих правопорушником знарядь учиненого діяння, інших предметів, отримання додаткової інформації про дії на ґрунті ненависті та осіб, які вчинили кримінальне правопорушення;
- орієнтування особового складу органів та підрозділів поліції на території обслуговування, на якій виявлено сепаратистські прояви, розпалювання міжтнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі, та суміжних територіях, а також (за необхідності) представників громадськості про характер, час, місце і спосіб учинення кримінального правопорушення, кількість осіб, які його вчинили, їх зовнішність, прикмети викраденого та про інші відомості, що мають значення для встановлення правопорушників та їх розшуку;
- використання можливостей баз (банків) даних єдиної інформаційної системи МВС України та інших інформаційних ресурсів, а також зі ЗМІ;
- перевірку осіб за базами (банкми) даних, що входять до єдиної інформаційної системи МВС України, та іншими інформаційними ресурсами, передбаченими ст. ст. 26, 27 Закону України «Про Національну поліцію»;
- інші передбачені законодавством заходи та дії, необхідні для встановлення події кримінального правопорушення на ґрунті ненависті та осіб, які його вчинили.

У разі якщо в результаті проведених першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, керівник органу, підрозділу поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього кримінального правопорушення [3].

Отже, приходимо до висновку, що узгоджена діяльність слідчих та оперативних підрозділів, державних і недержавних організацій є важливою складовою у процесі боротьби зі злочинами

пов'язаними з порушеннями рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії оскільки саме така діяльність спрямована на розкриття цих кримінальних правопорушень, притягнення до відповідальності винних та попередження протиправних дій.

1. Розслідування злочинів, вчинених на ґрунті нетерпимості. Навчально-практичний посібник / колектив авторів. Київ, 2012. 167 с.

2. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ міністерства внутрішніх справ від 7 лип. 2017 р. №575: search.liga.zakon.ua/doc2.nsf/link1/RE30805.html

3. Климчук М. П., Дружок А. А. Виконання доручень як форма взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у кримінальному провадженні // Порівняльно-аналітичне право. Ужгород. №5, 2014. С. 371–373.

М. В. Ковалів

завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, професор

Л. Є. Чайковська

слухач 5 курсу факультету № 4

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ПОЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Як свідчить одна з основних аксіом державно-правової теорії, жодне суб'єктивне право не може існувати без відповідного йому суб'єктивного обов'язку. Відповідно до цього постулату конституційні акти, закріплюючи ті чи інші права і свободи людини (громадянина), одночасно встановлюють відповідні юридичні (конституційні) обов'язки для різних суб'єктів суспільних відносин. При цьому найбільший їх обсяг сучасні демократичні конституції покладають на саму державу, зобов'язуючи його не просто дотримуватися закріплених за індивідом права, але більш того – здійснювати всі можливі заходи для їх реалізації.

Прикладом тут може служити лаконічне формулювання Основного закону для Федеративної Республіки Німеччини 1949 року: «Гідність людини недоторканна. Його повагу та захист є обов'язком усієї державної влади» (ст. 1).

Дещо ширше за змістом положення міститься в Україні: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» (ст. 3) [1]. Подібного роду обов'язки в тому чи іншому формулюванні покладаються на державу багатьма іншими демократичними за своїм характером конституційними актами.

Виходячи з зазначеного вище розуміння стану особистої безпеки як основної мети існування конституційно-правового інституту прав людини, можемо зробити наступний висновок: приймаючи на себе обов'язок щодо забезпечення конституційно закріплених прав індивіда, держава повинна забезпечувати в першу чергу ті з них, які мають безпосереднє відношення до стану його особистої безпеки.

Слід зазначити специфічний характер подібного роду зобов'язання, обумовлений самою природою охоронюваних зазначеними правами об'єктів (благ). На відміну від об'єктів інших конституційних прав (на освіту, соціальне забезпечення тощо), всі вони – будь то життя, свобода, особиста недоторканність або людська гідність є споконвічно (вроджене) властивими людині і, отже, не можуть бути фактично надані державою. У такому випадку держава може лише бути зобов'язаною (за допомогою конституційних приписів) дотримуватися дані права самостійно (тобто не порушувати їх), і забезпечувати їх дотримання іншими учасниками суспільних відносин (тобто охороняти та захищати зазначені права від неправомірних посягань).

Варто зазначити, що подібні розпорядження містяться не в усіх конституціях, проте, там, де наявність зазначеного обов'язку не встановлюється конституційними нормами безпосередньо, воно випливає з інших положень або самої сутності конституції як юридично оформленого «суспільного договору» між державою та громадянським суспільством. Виходячи з цього, можемо в найзагальні-